

ALBANIAN ISSUES IN MODERN SCIENTIFIC DEVELOPMENTS

АЛБАНСЬКА ПРОБЛЕМАТИКА В СУЧАСНИХ НАУКОВИХ РОЗВІДКАХ

Наталія Гончарова

кандидат історичних наук, доцент
E-mail: natali.saga.777@ukr.net
ORCID: 0000-0002-0190-4015
Ізмаїльський державний гуманітарний
університет, Україна

Nataliia Goncharova

PhD of Historical Science, Associate
Professor,
E-mail: natali.saga.777@ukr.net
ORCID: 0000-0002-0190-4015
Izmail State University of Humanities, Ukraine

ABSTRACT

The modern achievements of scientists in Albanian history, their problem-thematic priorities are highlighted. The main principle of the implementation of Ukraine's foreign policy at the present stage is the further development of interstate cooperation. Within the framework of the post-Soviet space, relations between Ukraine and Albania are of undoubted importance. The aforementioned prompts scientists to theoretically comprehend the priority foundations for the implementation of Ukrainian-Albanian relations. That is why in recent years there has been an increase in scientific interest in various aspects of Albanian problems. The purpose of the article is to analyze the scientific heritage of modern researchers in the plane of Albanian history, international contacts, Ukrainian-Albanian relations, taking into account new publications. The methodology of this study is based on general scientific principles (historicity, objectivity, scientific nature) and historical and scientific methods (historical-typological, historical-comparative, chronological), which made it possible to objectively reveal the multidimensionality of modern historiography on the issues of Albanian history, the potential for activating and optimizing further research this issue. The analysis confirms the growth in the number of studies on Albanian history at different stages of its development. The problem under study is complex and interdisciplinary. Both historians and sociologists, political scientists, economists, culturologists, and lawyers are working on it. The problems of scientific developments are characterized by diversity: promising directions and forms of interstate mutual contacts, the essence and ways of overcoming the Kosovo conflict, analysis of ethnocultural relations between countries, partnership in the humanitarian sphere, etc. The study of historiography shows that in the entire body of existing literature there are practically no complex works on the chosen topic. However, thorough studies of individual aspects of Albanian history serve as the basis for the creation of generalizing works.

Key words: Albania, historiographical analysis, Kosovo, Serbia, European Union.

Постановка проблеми. Обов'язковим компонентом процесу вивчення наукової теми в контексті його всебічної, повної й об'єктивної реалізації є опрацювання дослідницьких здобутків попередників. Адже саме історіографічний аналіз дозволяє визначити основні надбання в площині наукових зацікавлень, висвітлені напрями, а також виявити коло питань, котрі потребують дослідження.

Головним принципом реалізації зовнішньополітичної діяльності України на сучасному етапі є подальший розвиток міждержавного співробітництва. У межах пострадянського простору незаперечну значущість мають взаємини України та Албанії.

За останні роки спостерігається зростання наукового інтересу до різноманітних аспектів албанської проблематики. Вищезазначене спонукає науковців до теоретичного осмислення пріоритетних засад здійснення українсько-албанських зв'язків. **Метою** статті є аналіз наукового доробку сучасних дослідників у площині албанської історії, визначення їхніх проблемно-тематичних пріоритетів з урахуванням нових публікацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останнє десятиліття з'явилися нові праці, автори яких вивчають різноманітні аспекти албанської історії. Н. Стрельчук аналізує формування національної ідентичності і державності в албанців в контексті загальноєвропейських і регіональних процесів другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Албанці заселяли територію сучасної Албанії, а також були представлені як меншина на частині територій сучасних Болгарії, Греції, Італії, Македонії, Туреччини та Чорногорії на початку ХХ ст. Наразі албанський етнос є розділеним і його представники живуть у різних країнах світу (Австралія, Греція, Італія, Македонія, США, Чорногорія та ін.). Авторка зазначає, що історія Албанії й албанців розглядається насамперед у контексті «албанського питання», поширення ідеї «Великої Албанії», а також здобуття незалежності Косово (Стрельчук, 2016: 178). Проведений аналіз дозволяє їй стверджувати, що значний спектр етнополітичних, культурних та мовних проблем албанського етносу залишається поза увагою дослідників.

О. Пономарьова на основі аналізу значного масиву історичних джерел, аналітичної літератури та фактологічних матеріалів доводить, що формування албанської нації як органічної складової міжнародних відносин ХІХ–ХХІ ст. великою мірою є наслідком політики великих держав. Дослідниця наголошує: «тригером минулих та теперішніх балканських суперечок є націоналізм «малих націй», що ініціюється зовнішніми гравцями та підтверджує значущість концепту «нового минулого»» (Пономарьова, 2019: 158). Наведемо тезу О. Пономарьової: «якщо в минулому столітті стараннями Австро-Угорщини, Німеччини, Італії та США було створено державу Албанія на протигагу сербському впливу, то ХХІ ст. відзначене заохоченням колективним Заходом та низкою мусульманських країн процесів радикальної албанізації регіону» (Пономарьова, 2019: 166).

Політику чорногорської держави щодо Албанії на початку ХХ ст. Н. Струніна-Бородина вивчає на основі аналізу повідомлень російських дипломатів у Чорногорії. Авторка переконує, що активізації антитурецьких виступів албанців сприяло зростання визвольного руху інших балканських народів (Струніна-Бородина, 2014: 213). Важливим чинником, на думку дослідниці, є те, що під впливом загальнобалканського визвольного руху в другій половині ХІХ ст. в албанців почали складатися принципи й ідеї щодо необхідності створення власної незалежної держави. Однак, слід розуміти, що їхніми носіями були лише радикальні представники албанського національного руху (Струніна-Бородина, 2014: 214).

Дослідження О. Самохіна, А. Пахомова присвячене ролі Призренської ліги у формуванні албанського національного руху в останній чверті ХІХ ст. Автори зазначають, що геополітичні зміни в Південно-Східній Європі після закінчення російсько-турецької війни спричинили актуалізацію албанського питання. Науковці переконують, що головну роль в албанському національному русі в 1870-х рр. відіграли вихідці з Косова та Метохії, ставши таким чином об'єднуювальним ядром усього албанського народу (Самохин, Пахомов, 2017: 144). Зауважимо, Призренській лізі не вдалося реалізувати своє основне завдання – проголошення незалежної албанської держави, хоча це була реальна спроба консолідації албанського народу.

Стаття К. Каменської висвітлює представленість Албанії в рамках таких радянських повсякденних практик як партійні збори та лекції з міжнародних питань в другій половині 1960-х – на початку 1970-х рр. Насамперед, представлені основні питання, котрі цікавлять населення, стосовно відносин Албанії та СРСР, погляди радянських громадян щодо місця Албанії в соціалістичній системі (Каменская, 2020: 154). Джерельна база наукової

розвідки презентована опублікованими та неопублікованими матеріалами центральних і регіональних архівів.

У статті Є. Коренева представлено загальну схему використання албанського націоналізму в якості специфічного інструмента реалізації регіональної стратегії НАТО на Балканах у 1990–2000-ті рр. Чималу увагу науковець приділяє розгляду позиції Північноатлантичного альянсу з албанського питання в Сербії та Македонії під час підготовки і проведення операцій та місій Альянсу. Також аналізуються відносини НАТО з Албанією в контексті змін архітектури регіональної безпеки, розглядаються геополітичні наслідки прийняття цієї держави до лав організації (Коренев, 2017).

Праця О. Каравайцевої висвітлює проблему проголошення незалежності Косово від Сербії. Дослідниця розкриває історичні аспекти виникнення конфлікту, його сучасний стан та вірогідні наслідки для світової спільноти. О. Каравайцева наголошує, що нагальні пріоритетні завдання полягають у наступному: «утримати сторони від будь-яких військових та насильницьких дій; забезпечити права сербів і представників інших народів на території Косово; мінімізувати збиток системам міжнародних і міжнаціональних відносин, який був нанесений самопроголошенням незалежності Косово» (Каравайцева, 2013: 118). А. Гац у своїй науковій розвідці також досліджує цю актуальну проблему сучасних міжнародних відносин – Косовський конфлікт. Акцент історикиня робить на витоках проблеми, проявах її розвитку до отримання незалежності.

У науковій розробці А. Анашкиної розглядаються головні віхи історичного розвитку албанського і сербського народів, що вплинули на виникнення Косовського конфлікту. Корисними є наведені науковицею статистичні матеріали щодо змін чисельності албанського і сербського населення в даному регіоні. Авторка пов'язує причини Косовської кризи з історичними долями двох народів. У праці аргументується точка зору, згідно з якою територія Косова є складовою частиною сербської держави (Анашкина, 2014).

З. Клименко характеризує важливе видання джерел з історії албанського чинника югославської кризи, зокрема його косовської фази. Авторкою розглядаються історичне підґрунтя сербо-албанських протиріч, статус Косова в загальноюгославській державі в різні історичні періоди, причини загострення албанського питання в СФРЮ у 1980-х рр. Окремо висвітлюється роль міжнародного фактора у врегулюванні сербо-албанського конфлікту (Клименко, 2016). В іншій розвідці науковиця висвітлює етап розвитку албанського питання у Чорногорії. З. Клименко розкриває історію албанського національного питання у цій колишній югославській республіці після розпаду СФРЮ, а також приділяє увагу сучасному становищу албанської етнічної меншини. Дослідниця наводить позиції знаних албанських політиків, характеризує взаємини провідних національних політичних партій, визначає місце албанської громади в структурі чорногорського товариства. Акцент робиться на проблемі впливу Албанії та Косова на розвиток міжнаціональних відносин та загалом внутрішньополітичну ситуацію в Чорногорії (Клименко, 2017).

Д. Сорокін розглядає генезу етнічних протиріч у республіці Македонія, зосереджує увагу на висвітленні албансько-македонського аспекту. Науковець стверджує, в даний час етнічний принцип твердо закріплюється за стосовно законів, що стосуються сфери культури, освіти, місцевого фінансування, місцевих виборів та вживання символіки (Сорокін, (2015: 40). Автор доводить, етнічна ідентичність албанців Македонії відрізняється від ідентичності албанців Албанії та Косова.

М. Туров предметом вивчення обирає проект «Великої Албанії», котрий, за визначенням автора, є ідеєю албанців щодо створення держави, в якій албанський етнос є превалюючим. Нагадаємо, ідея була вперше озвучена у 1878 р. під час створення Призренської Ліги Албанського народу, котра виступала за автономію у складі Османської імперії територій, де албанці становили етнічну більшість. Практична

реалізація проекту «Великої Албанії» відбулася під час італо-німецької окупації 1939–1944 рр. Наразі даний проект у різних країнах реалізується по-різному. М. Туров відзначає, цей проект підтримується державною владою, яка відкрито наголошує на необхідності приєднання територій з переважаючим албанським населенням (Туров, 2014; 44).

Окремо визначимо низку статей, котрі у висвітленні загальноісторичного процесу торкаються певних аспектів албанської проблематики. Увагу М. Юрчак зосереджено на виявленні та оцінці масштабів участі балканських держав у творенні стратегії розширення Європейського Союзу. Враховуючи глибокі традиції співпраці між країнами Балканського півострова та Україною і спільність їхнього історичного досвіду, авторка визначає можливі шляхи впливу останніх на формування політики ЄС відносно України на сучасному етапі (Юрчак, 2014). Дослідниця переконує, що поглиблення інтеграції ЄС у балканському напрямі є своєрідним викликом для Європи, котрий у даному процесі спроможний трансформувати власні підходи щодо стратегій розширення і для європейських перспектив України зокрема. М. Юрчак відзначає схожість соціально-економічної, політичної ситуації у країнах Балкан напередодні їхнього вступу до Європейського Союзу з сьогоденними українськими реаліями, вважаючи, що для України існують реальні шанси повторити шлях Хорватії (Юрчак, 2014: 168).

У статті О. Хрящевської вивчається еволюція відносин між Європейським Союзом та Західними Балканами, нагальні виклики, з якими зіштовхується ЄС в даному регіоні, а також перспективи вступу західнобалканських країн до ЄС. Авторка визначає розширення впливу Європейського Союзу в Західних Балканах як важливий вектор його зовнішньополітичної стратегії. Результатом наукових пошуків О. Хрящевської є такі тези: «у середньостроковій перспективі провідні напрями співпраці між ЄС та Західними Балканами залишаться незмінними. В державах регіону триває процес здійснення політичних та економічних реформ, котрі стимулюються Європейським Союзом та спрямовані на досягнення головної зовнішньополітичної мети західнобалканських держав – членство в ЄС» (Хрящевська, 2019).

В. Мартинюк наголошує, що конституційно закріплена мета України на членство в НАТО стимулює державу до активнішого вивчення й використання досвіду країн, які нещодавно вступили до Альянсу – країн із регіону Західних Балкан. Їхнє інтегрування до НАТО триває на тлі недавнього здобуття незалежності, розв'язання післявоєнних проблем і протидії впливу Росії в регіоні. Ця проблематика близька Україні, а тому статтю присвячено вивченню ставлення та вимог НАТО до нових країн-кандидаток, порівняльному аналізу особливостей процесів євроатлантичної інтеграції країн Західних Балкан. Автор переконаний, спадщина югославських воєн вплинула на перспективи євроатлантичної інтеграції держав Західних Балкан. По-перше, період воєн і поствоєнного відновлення забрав час і ресурси, які країни регіону могли спрямувати для проведення реформ за стандартами НАТО. По-друге, між новими незалежними країнами досі є нерегульовані моменти, пов'язані з територіальними питаннями, розподілом майна колишньої СФРЮ, захистом прав етнічних груп і ВПО. По-третє, сформоване через операції НАТО з примусу до миру негативне ставлення сербського населення стало перешкодою для відносин Сербії з Альянсом і руху інших країн до вступу (Мартинюк, 2020: 799).

Значущим чинником двосторонніх відносин залишатиметься стабілізація внутрішньополітичної ситуації в регіоні, демократизація держав Західних Балкан і сприяння формуванню громадянського суспільства, котре впливає на політичні еліти (Хрящевська, 2019). Для нашої країни неабияке значення має досвід долучення до ЄС Хорватії, що переконує в реальності приєднання до союзу шляхом виконання вимог поставлених європейськими інституціями і досягнення відповідних економічних та соціальних критеріїв.

Праця Е. Гугніна вирішує завдання щодо визначення відмінностей між примусовим та добровільним обмеженням суверенітету держави, наводить сценарії примусового обмеження суверенітету в межах двох кейсів конфліктів (у Косово та Південно-Східному регіоні України). Дослідження містить описово-аналітичну характеристику обмеження суверенітету як наслідку зовнішнього впливу одних суспільств на інші. У висновку автор стверджує, що попри специфічні відмінності «обидва сценарії є пов'язаними з культурним імперіалізмом супердержав щодо суспільств, котрі перебували в стані запізнілої та непослідовної модернізації» (Гугнін, 2020: 8).

Маємо згадати про наукові розробки, здійснені в площині інших гуманітарних наук: соціології, політології, економіки тощо. Так, у науковій розвідці Ю. Шевченко розглядається правова позиція Європейського суду з прав людини, висловлена у рішенні у справі «Джоджай проти Албанії» на предмет визначення необхідності запровадження і функціонування інституту декларування посадових осіб, зокрема представників судової влади. Також наведено структуру правового регулювання декларування посадових осіб та притягнення до відповідальності за подання недостовірних відомостей у декларації, а також ті виклики, що створили перепону в належному функціонуванні даного інституту внаслідок визнання неконституційними певних положень Кримінального кодексу України та Закону України «Про запобігання корупції» Конституційним Судом України. У висновках авторка відзначає, що у світовій практиці рішення Страсбурзького суду натепер є безпрецедентним відносно надання оцінки щодо порушення прав людини. Варто зауважити, що вказане рішення стало своєрідним плацдармом дотримання державами прав людини під час встановлення законодавчої вимоги та механізму подання декларацій про майновий стан, здійснення перевірок таких декларацій на предмет достовірності поданих у них відомостей, а також у цілому питань доброчесності посадових осіб (Шевченко, 2021).

М. Менджул досліджує принципи сімейного права в законодавстві держав Південної Європи. Зокрема, в статті досліджені сімейні кодекси Албанії, Андорри, Боснії та Герцеговини, Греції, Іспанії, Італії, Македонії, Португалії, Словенії, Хорватії та Чорногорії. В ході аналізу визначені загальні для переважної кількості країн регіону принципи, як-от: рівності кожного подружжя; добровільності шлюбу; особливого державного захисту шлюбу, сім'ї і дітей; принцип «найвищих інтересів дитини»; державної підтримки збереження цілісності сім'ї з дітьми; принцип моногамії тощо, більшість з яких закріплена в законодавстві Албанії (Менджул, 2018: 135).

Висновки. Отже, проведений аналіз підтверджує зростання кількості досліджень щодо албанської історії на різних етапах розвитку. Досліджувана проблема є комплексною і міждисциплінарною. Над нею працюють як історики, так і соціологи, політологи, економісти, культурологи, юристи.

Проблематика наукових розробок характеризується розмаїтістю: перспективні напрями і форми міждержавних взаємодій, сутність і можливі шляхи подолання Косовського конфлікту, аналіз етнокультурних взаємин країн, партнерство в гуманітарній сфері тощо. Вивчення історіографії свідчить, що в усьому масиві наявної літератури практично відсутні комплексні роботи з обраної теми. Однак, активізація досліджень окремих аспектів албанської історії сприятиме створенню узагальнюючих праць.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Анашкина А. Г. Этнополитический фактор Косовского конфликта. *Вестник Московского государственного областного университета*. Серия «История и политические науки». 2014. № 3. С. 53-58.

Гац А. Косовський конфлікт: історія та сучасність. *Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива*. 2013. Вип. 3. С. 8-10.

Гугнін Е. А. Консенсуальні та конфліктні стратегії обмеження суверенітету через зовнішній вплив: соціологічний аспект (на прикладах конфліктів Косово та на Південному Сході України). *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2020. Вип. 87. С. 8-18.

Каменская Е. В. Албания и советско-албанские отношения в публичной сфере СССР во второй половине 1960-х – начале 1970-х гг. *Международные отношения в XX–XXI вв.: IV Чемпаловские чтения, посвящённые 75-летию Победы в Великой Отечественной войне и 75-летию окончания Второй мировой войны: сборник научных статей и сообщений Всероссийской научной конференции*, г. Екатеринбург, 17–18 декабря 2020 г. Екатеринбург: Издательство УМЦ УПИ, 2020. С. 154-161.

Каравайцева О. В. Незалежність Косово: історія та міжнародні наслідки конфлікту. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 50. С. 111-120.

Клименко З. В. Албанский вопрос в Черногории. *Проблемы истории, филологии, культуры*. 2017. Вып. 4. С. 309-334.

Клименко З. В. Албанский фактор и косовский кризис в истории Югославии (о новом издании источников). *Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского*. 2016. № 1. С. 42-50.

Корнев Е. С. Албанский фактор в региональной стратегии НАТО на Балканах в 1990–2000-е годы. *Известия Саратовского университета. Серия: История. Международные отношения*. 2017. Т. 17. Вып. 1. С. 92-98.

Мартинюк В. Євроатлантична інтеграція в регіоні Західних Балкан: висновки для України. *Україна дипломатична*. 2020. Вип. XXI. С. 787–802.

Менджул М. В. Підходи до визначення принципів правового регулювання сімейних відносин в південно-європейських державах. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 5. С. 133-136.

Пономарёва Е. «Новое прошлое»: албанский вопрос в европейской политике. *Современная Европа*. 2019. № 7. С. 158-167.

Самохин А. А., Пахомов А. В. Призренская лига в истории албанского национально-освободительного движения. *Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 1: Регионоведение: философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология*. 2017. Вып. 4 (209). С. 138-144.

Сорокин Д. А. Генезис этнических противоречий в республике Македония (албанско-македонский аспект). *Филологические заметки*. 2015. С. 31-41.

Стрельчук Н. Формування національної ідентичності і державності у албанців Балканського півострову (друга половина XIX – початок XX ст.). *Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології*. 2016. Т. 1. С. 178-187.

Струнина-Бородин Н. Г. Политика черногорского государства в отношении Албании в начале XX в. (по донесениям русских дипломатов в Черногории). *Независимость Албании в общебалканском контексте: к 100-летию образования Албанского государства / Отв. редактор П. А. Искендеров. М.: Институт славяноведения РАН*, 2014. С. 213-234.

Туров Н. Л. Идеологический проект «Великая Албания» на современной политической карте мира. *Сравнительная политика. Научно-практический рецензируемый журнал*. 2014. Вып. 4 (16-17). С. 39-44.

Хрящевська О. В. Політика розширення Європейського Союзу в Західних Балканах. Науковий блог Національний університет «Острозька академія», 2019. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2019/політика-розширення-європейського-с/>

Шевченко Ю. А. Аналіз рішення Європейського суду з прав людини у справі «Джоджай проти Албанії» крізь призму міжнародного і національного права. *Юридичний*

науковий електронний журнал. Електронне наукове фахове видання. 2021. № 4. С. 660-663. URL: http://lsej.org.ua/4_2021/165.pdf

Юрчак М. Потенціал впливу Балканських держав на формування політики ЄС щодо України. *Україна-Європа-Світ*. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2014. Вип. 13. С. 163-170.

REFERENCES

Anashkina A. G. (2014). Etnopoliticheskiy faktor Kosovskogo konflikta. [Ethnopolitical factor of the Kosovo conflict]. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta*. [Moscow State Regional University Bulletin]. Seriya «Istoriya i politicheskie nauki». № 3. P. 53-58. [in Russian].

Hats A. (2013). Kosovs'kyi konflikt: istoriya ta suchasnist'. [Kosovar Conflict: History and modernity]. *Mizhnarodni vidnosyny i turizm: suchasnist' ta retrospektyva*. [International Weeks and Tourism: A modernity and a Retrospective]. Vyp. 3. P. 8-10. [in Ukrainian].

Huhnin E. A. (2020). Konsensual'ni ta konfliktni stratehiyi obmezheniya suverenitetu cherez zovnishniy vplyv: sotsiologichnyy aspekt (na prykladakh konfliktiv Kosovo ta na Pivdenomu Skhodi Ukrayiny. [Consensual and conflict strategies for limiting sovereignty through external influences: sociological aspect (on the examples of the conflicts in Kosovo and South-Eastern Ukraine)]. *Sotsial'ni tekhnolohiyi: aktual'ni problemy teorii ta praktyky*. [Social technologies: current issues of theory and practice]. Vyp. 87. P. 8-18. [in Ukrainian].

Kamenskaya E. V. (2020). Albaniya i sovetsko-albanskіe otnosheniya v publichnoy sfere SSSR vo vtoroy polovine 1960-kh – nachale 1970-kh gg. [Albania and Soviet-Albanian relations in the public sphere of the USSR in the second half of the 1960s - early 1970s.] *Mezhdunarodnye otnosheniya v XX–XXI vv*. [International relations in the XX-XXI centuries]: IV Chempalovskie chteniya, posvyashchennye 75-letiyu Pobedy v Velikoy Otechestvennoy voyne i 75-letiyu okonchaniya Vtoroy mirovoy voyny: sbornik nauchnykh statey i soobshcheniy Vserossiyskoy nauchnoy konferentsii, g. Ekaterinburg, 17–18 dekabrya 2020 g. Ekaterinburg: Izdatel'stvo UMTs UPI. P. 154-161. [in Russian].

Karavaytseva O. V. (2013). Nezalezhnist' Kosovo: istoriya ta mizhnarodni naslidky konfliktu. [Kosovo's independence: history and international consequences of the conflict]. *Aktual'ni problemy polityky*. [Current policy issues]. Vyp. 50. P. 111-120. [in Ukrainian].

Khryashchevs'ka O. V. (2019). Polityka rozshyrennya Yevropeys'koho Soyuzu v Zakhidnykh Balkanakh. [The European Union's enlargement policy in the Western Balkans]. *Naukovyy bloh Natsional'nyy universytet «Ostroz'ka akademiya»*. [in Ukrainian]. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2019/polityka-rozshyrennya-yevropeys'koho-s/>

Klimenko Z. V. (2016). Albanskiy faktor i kosovskiyy krizis v istorii Yugoslavii (o novom izdaniі istochnikov). [The Albanian factor and the Kosovo crisis in the history of Yugoslavia (on the new edition of sources)]. *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N. I. Lobachevskogo*. [Bulletin of the Nizhny Novgorod University. N.I. Lobachevsky]. № 1. P. 42-50. [in Russian].

Klimenko Z. V. (2017). Albanskiy vopros v Chernogorii. [Albanian question in Montenegro]. *Problemy istorii, filologii, kul'tury*. [Problems of history, philology, culture]. Vyp. 4. P. 309-334. [in Russian].

Korenev E. S. (2017). Albanskiy faktor v regional'noy strategii NATO na Balkanakh v 1990–2000-e gody. [The Albanian Factor in NATO's Regional Strategy in the Balkans in the 1990s – 2000s]. *Izvestiya Saratovskogo universiteta*. Seriya: Istoriya. Mezhdunarodnye otnosheniya. [Bulletin of the Saratov University. Series: History. International relationships]. T. 17. Vyp. 1. P. 92-98. [in Russian].

Martynyuk V. (2020). Yevroatlantychna intehratsiya v rehioni Zakhidnykh Balkan: vysnovky dlya Ukrayiny [Euro-Atlantic integration in the Western Balkans: conclusions for

Ukraine]. *Ukrayina dyplomatychna*. [Ukraine is diplomatic]. Vyp. XXI. P. 787-802. [in Ukrainian].

Mendzhul M. V. (2018). Pidkhody do vyznachennya pryntsypiv pravovoho rehulyuvannya simeynykh vidnosyn v pivdenno-yevropeys'kykh derzhavakh. [Approaches to determining the principles of legal regulation of family relations in southern European countries]. *Porivnyal'no-analitychne parvo*. [Comparative and analytical law]. № 5. P. 133-136. [in Ukrainian].

Ponomareva E. (2019). «Novoe proshloe»: albanskiy vopros v evropeyskoy politike. [«New Past»: the Albanian Question in European Politics]. *Sovremennaya Evropa*. [Modern Europe]. № 7. P. 158-167. [in Russian].

Samokhin A. A., Pakhomov A. V. (2017). Prizrenskaya liga v istorii albanskogo natsional'no-osvoboditel'nogo dvizheniya. [Prizren League in the history of the Albanian national liberation movement]. *Vestnik Adygeyskogo gosudarstvennogo universiteta*. Seriya 1: Regionovedenie: filosofiya, istoriya, sotsiologiya, yurisprudentsiya, politologiya, kul'turologiya. [Bulletin of the Adyghe State University]. Vyp. 4 (209). P. 138-144. [in Russian].

Shevchenko Yu. A. (2021). Analiz rishennya Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny u spravi «Dzhodzhay proty Albaniyi» kriz' pryzmu mizhnarodnoho i natsional'noho prava. [Analysis of the decision of the European Court of Human Rights in the case «Jojai v. Albania» through the prism of international and national law]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. [Legal scientific electronic journal]. Elektronne naukove fakhove vydannya. № 4. P. 660-663. [in Ukrainian]. URL: http://lsej.org.ua/4_2021/165.pdf

Sorokin D. A. (2015). Genezis etnicheskikh protivorechiy v respublike Makedoniya (albansko-makedonskiy aspekt) [Genesis of ethnic contradictions in the Republic of Macedonia (Albanian-Macedonian aspect)]. *Filologicheskie zametki*. [Philological notes]. P. 31-41. [in Russian].

Strel'chuk N. (2016). Formuvannya natsional'noyi identychnosti i derzhavnosti u albantsiv Balkans'koho pivostrovu (druha polovyna KhIKh – pochatok KhKh st.). [Formation of national identity and statehood among the Albanians of the Balkan Peninsula (second half of the XIX – beginning of the XX century)]. *Pytannya starodavn'oyi ta seredn'ovichnoyi istoriyi, arkeolohiyi y etnolohiyi*. [Issues of ancient and medieval history, archeology and ethnology]. T. 1. P. 178-187. [in Ukrainian].

Strunina-Borodina N. G. (2014). Politika chernogorskogo gosudarstva v otnoshenii Albanii v nachale KhKh v. (po donesenyam russkikh diplomatov v Chernogorii). [The policy of the Montenegrin state towards Albania at the beginning of the twentieth century. (according to reports of Russian diplomats in Montenegro)]. *Nezavisimost' Albanii v obshchebalkanskom kontekste: k 100-letiyu obrazovaniya Albanskogo gosudarstva*. [Independence of Albania in a pan-Balkan context: to the 100th anniversary of the formation of the Albanian state] / Otv. redaktor P. A. Iskenderov. M.: Institut slavyanovedeniya RAN. P. 213-234. [in Russian].

Turov N. L. (2014). Ideologicheskyy proekt «Velikaya Albaniya» na sovremennoy politicheskoy karte mira. [Ideological project «Great Albania» on the modern political map of the world]. *Sravnitel'naya politika*. [Comparative politics]. Nauchno-prakticheskyy retsenziruemyy zhurnal. Vyp. 4 (16–17). P. 39-44. [in Russian].

Yurchak M. (2014). Potentsial vplyvu Balkans'kykh derzhav na formuvannya polityky YeS shchodo Ukrayiny. [Potential of influence of the Balkan states on the formation of EU policy towards Ukraine]. *Ukrayina-Yevropa-Svit*. [Ukraine-Europe-World]. Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats'. Seriya: Istoriya, mizhnarodni vidnosyny. Vyp. 13. P. 163-170. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Висвітлюються сучасні досягнення вчених з албанської історії, їхні проблемно-тематичні пріоритети. Головним принципом реалізації зовнішньополітичної діяльності України на сучасному етапі є розвиток міждержавного співробітництва. У рамках пострадянського простору безперечно значущість мають відносини України та Албанії. Вищезгадане спонукає вчених до теоретичного осмислення пріоритетних засад здійснення українсько-албанських зв'язків. Саме тому останніми роками спостерігається зростання наукового інтересу до різних аспектів албанської проблематики. Метою статті є аналіз наукової спадщини сучасних дослідників у площині албанської історії, міжнародних контактів, українсько-албанських відносин із урахуванням нових публікацій. Методологія даного дослідження ґрунтується на загальнонаукових засадах (історичності, об'єктивності, науковості) та історико-наукових методах (історико-типологічний, історико-порівняльний, хронологічний), які дозволили об'єктивно розкрити багатоаспектність сучасної історіографії з питань албанської історії, потенційні можливості активізації та оптимізації подальшого вивчення даної проблематики. Проведений аналіз підтверджує зростання кількості досліджень з албанської історії на різних етапах її розвитку. Досліджувана проблема є комплексною та міждисциплінарною. Над нею працюють як історики, так і соціологи, політологи, економісти, культурологи, юристи. Проблематика наукових розробок характеризується різноманітністю: перспективні напрями та форми міждержавних взаємодій, сутність та шляхи подолання Косовського конфлікту, аналіз етнокультурних відносин країн, партнерство в гуманітарній сфері тощо. Вивчення історіографії свідчить, що в усьому масиві існуючої літератури практично немає комплексних робіт з обраної теми. Проте ґрунтовні дослідження окремих аспектів албанської історії є основою для створення узагальнюючих робіт.

Ключові слова: *Албанія, історіографічний аналіз, Косово, Сербія, Європейський Союз.*